

JEI APSIGYVENOTE PAGYVENUSIŲ ŽMONIŲ GLOBOS NAMUOSE

Užbaigiant pagyvenusių žmonių globos namų problemoms skirtų straipsnių seriją, šįkart plačiau panagrinėsime, kas laukia būsimųjų gyventojų jau atsidūrus globos namuose.

Pirmiausia, jei nesiskiriate nuo daugumos globotinių, Jums ko gero bus sunku priprasti prie naujos aplinkos. Be abejo, pasiilgsite ne tik artimųjų, bet ir savo buvusių namų. Todėl pasiteiraukite iš anksto, kokius ir kiek asmeninių daiktų galite atsivežti – netgi pluoštelis fotografijų ar Jūsų mėgstama lovos pagalvė gali praskaidrinti iš pradžių niūria pasirodysiančią aplinką. Kai jau truputį apsiprasite, imkite dalyvauti įvairiuose užsiėmimuose, rengiamuose įstaigos – taip susipažinsite su kitais globotiniais, gal net susirasite draugų. Pagaliau, neatsisakykite anksčiau prenumeruotų žurnalų bei laikraščių, kurie padės išsaugoti platų akiratį ir nesijausti visiškai atskirtiems nuo pasaulio.

Pagrindinė taisyklė iškilus bet kokioms problemoms - nesidrovėkite apie jas pasakyti Jus aptarnaujančiam personalui. Jei jos tokiu būdu neišsprendžiamos, priklausomai nuo problemos pobūdžio, reikalaukite susitikimo su globos namų administracija, socialiniu darbuotoju ar savo gydytoju. Geriausia būtų iš anksto pasidomėti, kokios Jūsų įstaigoje yra sudarytos gyventojų skundų registravimo procedūros. Kiekvienai globos namai taip pat turėtų pateikti gyventojams sąrašą valstijos įstaigų, kurioms būtų galima pasiskųsti dėl netinkamos globos bei priežiūros (pvz., State Survey and Certification Agency, State Ombudsman Program, the Protection and Advocacy Network ir pan.). Taip pat pravartu būtų problemas, su kuriomis susidūrėte ir kurios nebuvo tinkamai išspręstos, paviėšinti Jūsų įstaigos Gyventojų Tarybos (Resident Council) susirinkimuose.

Kokios yra pagrindinės pagyvenusių žmonių globos namų gyventojų teisės? Be abejo, šių įstaigų globotiniai tebeturi visas teises, suteikiamas šalies piliečiams. Jiems taip pat taikomi tam tikras papildomas teises apibrėžiantys valstijų įstatymų straipsniai, kurie priklauso nuo gyvenamosios vietos. Drauge su kitais dokumentais, globos įstaiga turėtų Jums pateikti raštišką ir detalų Jūsų teisių paaiškinimą, kurį patartina pasilaikyti, jei kada prireiktų. Be kita ko, JAV federaliniai įstatymai garantuoja globos namų gyventojams šias teises:

- Nediskriminavimą rasiniu, tautybės, religiniu, amžiaus ar lyties požiūriu. Taip pat, nors globos įstaigos nėra įpareigosos priimti visų besikreipiančiųjų, jos negali diskriminuoti žmonių dėl fizinės negalios. Jei manote, kad visgi globo įstaigos buvote ar esate diskriminuojami, turėtumėte kreiptis į JAV Sveikatos ir Socialinių Reikalų Skyriaus Piliетinių teisių Tarnybą (Department of Health and Human Services, Office of Civil Rights). Nemokamas jos telefonas: 1-800-368-1019.
- Žmogišką pagarbą. Globos namuose su Jumis privalo elgtis oriai ir pagarbiai, nepaisant Jūsų negalios ir/ar senyvo amžiaus. Jei pajėgiate patys nuspręsti, kada norite keltis, eiti valgyti bei kokiuose užsiėmimuose norėtumėte dalyvauti, patys turite tai ir daryti – bent jau kol Jūsų norai nesikerta su gydytojų rekomendacijomis.
- Nesusidūrimą su prievarta ar apleistumu. Niekas, įskaitant globos namų personalą, kitus gyventojus, įvairius konsultantus bei gydytojus, taip pat – ir Jūsų šeimos narius, neturi teisės naudoti prieš Jus smurto ar prievartos. Tai apima tiek fizinį, tiek psichologinį, tiek – seksualinį smurtą, taip pat –

asmens izoliaciją jam/jai nesutinkant. Jei globos namuose prieš Jus naudojama prievarta ar nepatenkinami minimalūs poreikiai, kuo skubiau kreipkitės į jau minėtas valstijos įstaigas, nustatančias globos namų tvarką bei išduodančias licenzijas (žr. aukščiau), taip pat – praneškite apie tai savo šeimos nariams bei globos namų administracijai. Jei manote, kad tikslinga, galite kreiptis ir tiesiai į policiją.

- Fizinio ar cheminio pobūdžio judėjimo ir asmens laisvę ribojančios priemonės (specialūs įrengimai ar vaistai) gali būti naudojamos tik išskirtiniais atvejais, rekomendavus gydytojui, jei pacientas savo veiksmais kelia tiesioginę grėsmę sau ar kitiems. Jokiu būdu negalima jų naudoti bausmėms ar tiesiog globos namų personalo patogumui.
- Globotiniams turi būti iš anksto pranešta apie visas išlaidas bei mokesčius, susijusius su globos įstaigos patarnavimais. Visos sąlygos turi būti išdėstytos raštu ir atitinkamai patvirtintos.
- Globotiniai turi teisę patys tvarkyti savo piniginius reikalus, nebent jie savanoriškai patikėtų tai daryti globos įstaigai ar jos atstovams (tai turi būti patvirtinta raštu). Tokiais atvejais, globos įstaiga privalo pasirūpinti globotinių išteklių apsauga (investuojant juos į obligacijas ar pan.) – t.y., neturi teisės jų tiesiog iššvaistyti. Bet kuriuo atveju, globotiniams turi būti paliekama teisė disponuoti savo banko sąskaitomis ir kitais ištekliais.
- Globotiniai turi teisę į privatumą. Niekas, be Jūsų leidimo, negali atidarinti Jūsų laiškų, klausytis telefono pokalbių ar naršyti po Jūsų daiktus. Be to, jei Jūsų sutuoktinis gyvena tuose pat globos namuose, Jūs turite teisę dalintis vienu kambariu, - turėsite tik patvirtinti, kad abu sutinkate tai daryti.
- Globotiniai turi teisę žinoti viską apie savo sveikatos būklę ir priimti atitinkamus sprendimus dėl gydymo. Be rimtų priežasčių jie negali būti perkelti iš vieno globos namų į kitus ar tiesiog “išmetami” į gatvę. Kita vertus, patys globotiniai gali pasirinkti persikelti į kitus globos namus (gali būti tik reikalaujama, kad jie praneštų apie tai iš anksto).
- Globotiniai turi teisę priiminti visus lankytojus, jei tik jų lankymasis nesutrikdo kitų globotinių ramybės, ir turi teisę matytis su savo šeimos nariais bet kuriuo paros metu. Kita vertus, globotiniai neprivalo susitikinėti su asmenimis, kurių matyti nenori (negali būti verčiami to daryti).
- Globotiniai bei jų šeimos nariai turi teisę dalyvauti Gyventojų ir/ar Šeimų Tarybų susirinkimuose, taip pat, reikalui esant, turi teisę apskusti globos įstaigos ir jos personalo veiksmus savo atžvilgiu.

Pagal Centers for Medicare & Medicaid Services bei amerikiečių žiniasklaidos medžiagą parengė Vaida Maleckaitė